

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

УДК 378 : 81'1 (045)

DOI: 10.32342/2523-4463-2021-1-21-26

І.Д. ДАВИДЧЕНКО,
*кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри української лінгвістики,
літератури та методики навчання
Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ У ФАХОВОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Розглянуто актуальні питання формування лінгвокультурологічної компетентності майбутніх фахівців закладів освіти. Ми вважаємо, що для педагогічних та науково-педагогічних працівників важливе значення має лінгвокультурологічна компетентність, якою забезпечується результативність виконання ними основних професійних завдань. Оскільки лінгвокультурологічна компетентність – інтегративне багатоаспектне нововведення, що не виникає стихійно, то необхідне цілеспрямоване формування, яке має розпочинатися у вишах, де готують майбутніх фахівців закладів освіти.

Мета нашого дослідження полягає у розгляданні лінгвокультурологічної компетентності та її ролі у фаховому становленні майбутніх фахівців закладів освіти. Методологія базується на загальних принципах філософії, базових сучасних положеннях педагогічної науки, психології і відображає взаємозв'язок методологічних підходів до вивчення процесу організації освітньої діяльності. Методи лінгвокультурологічної компетентності: діахронічний, який ґрунтується на порівняльному аналізі різних лінгвокультурних одиниць у часі; синхронічний, що порівнює одночасно існуючі лінгвокультурні одиниці; структурно-функціональний, що передбачає поділ об'єкта культури на частини і виявлення зв'язків між частинами; історико-генетичний, орієнтований на вивчення лінгвокультурологічного факту з точки зору його виникнення, розвитку подальшої долі; типологічний, призначений для виявлення типологічної близькості різних лінгвокультурологічних одиниць історико-культурного процесу; в основі порівняльно-історичного методу лежить порівняння самобутніх лінгвокультурологічних одиниць у часі і проникнення в їхню суть. Ці методи вступають у відношення взаємодоповнення, особливої спряженості з різними пізнавальними принципами, прийомами аналізу, що дозволяє лінгвокультурології досліджувати свій складний об'єкт – взаємодію мови і культури.

Наукова новизна. Під лінгвокультурологічною компетентністю майбутніх фахівців закладів освіти ми розуміємо якість мовної особистості, виражену лінгвокультурологічними знаннями, спеціальними вміннями й особистісними характеристиками, що сприяє інтегруванню у світову культуру та участі в міжкультурній комунікації, уникаючи міжмовних та міжкультурних конфліктів. Пізнати культуру неможливо без знання відповідної мови, що є не лише матеріальною складовою культури, завдяки якій вирішуються комунікативні завдання, а і спробою проникнути в спосіб мислення народу, подивитися на світ очима носія відповідної культури. Отже, ми визначаємо зміст і структуру лінгвокультурологічної компетентності відповідно до характеру й суті лінгвокультурології, що є теоретичною основою нашого дослідження. Розглянути ми наміраємо компонентами структури лінгвокультурологічної компетентності майбутніх фахівців закладів освіти формується спеціальний предметний блок у структурі лінгвокультурологічної компетентності, який має бути доповнений професійно-педагогічною підготовкою, що забез-

печить якісну реалізацію професійної компетентності. З нашого погляду, майбутні фахівців закладів освіти мають володіти таким багажем знань, умінь і навичок, що сприятимуть практичному досягненню високих результатів лінгвокультурологічної компетентності.

Ключові слова: лінгвокультурологічна компетентність, професійна підготовка, професійна майстерність, майбутні фахівці закладів освіти, педагогічні та науково-педагогічні працівники.

Рассмотрены актуальные вопросы формирования лингвокультурологической компетентности будущих специалистов образовательных учреждений. Мы считаем, что для педагогических и научно-педагогических работников важное значение имеет лингвокультурологическая компетентность, которая обеспечивается результативностью выполнения ими основных профессиональных задач. Поскольку лингвокультурологическая компетентность – интегративное многоаспектное нововведение, не возникающее стихийно, необходимо целенаправленное формирование, которое должно начинаться в вузах, где готовят будущих специалистов образовательных учреждений.

Цель нашего исследования заключается в рассмотрении лингвокультурологической компетентности и ее роли в профессиональном становлении будущих специалистов образовательных учреждений. Методология базируется на общих принципах философии, базовых современных положениях педагогической науки, психологии и отражает взаимосвязь методологических подходов к изучению процесса организации образовательного процесса. Методы лингвокультурологической компетентности: диахронический, основанный на сравнительном анализе различных лингвокультурных единиц во времени; синхронический – сравнивает одновременно существующие лингвокультурные единицы; структурно-функциональный, предполагающий деление объекта культуры на части и выявление связей между частями; историко-генетический, ориентированный на изучение лингвокультурологического факта с точки зрения его возникновения, развития дальнейшей судьбы; типологический, предназначенный для выявления типологической близости различных лингвокультурологических единиц историко-культурного процесса; в основе сравнительно-исторического метода лежит сравнение самобытных лингвокультурологических единиц во времени и проникновение в их суть. Данные методы вступают в отношения взаимодополняющие, особой сопряженности с различными познавательными принципами, приемами анализа, позволяет лингвокультурологии исследовать свой сложный объект – взаимодействие языка и культуры.

Научная новизна. Под лингвокультурологической компетентностью будущих специалистов образовательных учреждений мы понимаем качество языковой личности, выраженное лингвокультурологическими знаниями, специальными умениями и личностными характеристиками, способствующее интегрированию в мировую культуру и участию в межкультурной коммуникации, избегая межъязыковых и межкультурных конфликтов. Узнать культуру невозможно без знания соответствующего языка, который является не только материальной частью культуры и благодаря которому решаются коммуникативные задачи, а и попытки проникновения в образ мышления народа, посмотреть на мир глазами носителя соответствующей культуры. Итак, мы определяем содержание и структуру лингвокультурологической компетентности в соответствии с характером и сутью лингвокультурологии, что является теоретической основой нашего исследования. Рассмотренными нами компонентами структуры лингвокультурологической компетентности будущих специалистов образовательных учреждений формируется специальный предметный блок в структуре лингвокультурологической компетентности, который должен быть дополнен профессионально-педагогической подготовкой, что обеспечит качественную реализацию профессиональной компетентности. С нашей точки зрения, будущие специалисты образовательных учреждений должны обладать таким багажом знаний, умений и навыков, способствующих практическому достижению высоких результатов лингвокультурологической компетентности.

Ключевые слова: лингвокультурологическая компетентность, профессиональная подготовка, профессиональное мастерство, будущие специалисты образовательных учреждений, педагогические и научно-педагогические работники.

У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI ст. визначено, що головною метою української системи освіти є створення умов для розвитку й самореалізації кожної особистості, забезпечення високої якості освіти випускникам педагогічних закладів вищої освіти. У концептуальній моделі вищої освіти в Україні актуалізовано завдання щодо підготовки професіонала нового взірця – людини активної, з критичним мисленням і творчим підходом до розв'язання проблем, готової до самоосвіти й саморозвитку, до ефективної взаємодії з навколишнім середовищем. Освітою виховується громадянин і патріот України, прищеплюється любов до української мови та культури, повага до народних традицій.

Завданням педагогічного закладу вищої освіти є формування особистості здобувача вищої освіти як суб'єкта навчальної діяльності та його всебічна підготовка до безперервного процесу освіти, саморозвитку та самовдосконалення.

Реалізація мети мовної освіти – формування ключової комунікативної компетентності здобувачів освіти, яка проявляється у здатності успішно користуватися мовою (усіма видами мовленнєвої діяльності) у процесі спілкування, пізнання навколишнього світу, вирішення життєво важливих завдань, потребує педагога з високим (творчим) рівнем мовленнєвої професійної культури, інноваційним мисленням, індивідуальним стилем педагогічного мовлення і культури, бо тільки активна мовна особистість може виховати так само активну і творчу. Цей процес неможливий без опори на мовні знаки культури народу, бо лише той, хто здатен засвоювати мовну культуру в усій її багатогранності, може стати творцем мовних цінностей і найповніше проявити себе в кожній з галузей суспільного буття [Галенко, 2012]: сучасний світ, попри активність у ньому глобалізаційних процесів, прагне до збереження мовнокультурної ідентичності окремих державних утворень.

Мета нашого дослідження полягає у розгляданні лінгвокультурологічної компетентності та її ролі у фаховому становленні майбутніх фахівців закладів освіти.

Методологія базується на загальних принципах філософії, що ґрунтуються на сучасних положеннях педагогічної науки, психології, і відображає взаємозв'язок методологічних підходів до вивчення процесу організації освітньої діяльності.

На нашу думку, виділяють декілька методів лінгвокультурологічної компетентності: діахронічний, який бізовано на порівняльному аналізі різних лінгвокультурних одиниць у часі; синхронічний, що порівнює одночасно існуючі лінгвокультурні одиниці; структурно-функціональний метод, що передбачає поділ об'єкта культури на частини і виявлення зв'язків між частинами; історико-генетичний, орієнтований на вивчення лінгвокультурологічного факту з точки зору його виникнення, розвитку подальшої долі; типологічний, призначений для виявлення типологічної близькості різних лінгвокультурологічних одиниць історико-культурного процесу; в основі порівняльно-історичного методу лежить порівняння самобутніх лінгвокультурологічних одиниць у часі і проникнення в їхню суть. Ці методи вступають у відношення взаємодоповнення, особливої спряженості з різними пізнавальними принципами, прийомами аналізу, що дозволяє лінгвокультурології досліджувати свій складний об'єкт – взаємодію мови і культури.

У психолого-педагогічній літературі існує достатня теоретична й експериментальна база для вирішення завдань, що виникають в освітній практиці вищої школи щодо формування професійної компетентності та її складових, у тому числі лінгвокультурологічної. Здійснений нами аналіз педагогічної та методичної літератури показав, що наразі є чимало вітчизняних і зарубіжних публікацій, у яких досліджуються лінгвокультурологічні аспекти компетентності. Так, А. Іонова [Іонова, 2012], М. Суворова [Суворова, 2004] досліджували лінгвокультурологічний підхід до вивчення іноземних мов; у працях В. Кононенко [Кононенко, 2008], В. Маслової [Маслова, 2010], О. Селіванової [Селіванова, 2008], розглядаються різні лінгвокультурологічні аспекти мовної освіти.

Феномен «лінгвокультурологічна компетентність» є складним і багатоаспектним явищем у системі життєдіяльності людини, її соціалізації, освіті, навчанні, вихованні. Визначення суті досліджуваного феномена насамперед передбачає уточнення змісту таких споріднених понять, як «культура», «компетентність», «лінгвокультурологія» й на підставі цього – розкриття суті поняття «лінгвокультурологічна компетентність майбутніх фахівців закладів освіти» [Давидченко, 2018].

На нашу думку, лінгвокультурологічна компетентність здобувачів вищої освіти має бути представлена лінгвокраєзнавчим і культурологічним компонентами. Лінгвокраєзнавчий компонент передбачає володіння необхідною лексику, знаннями і вміннями, необхідними і достатніми для лінгвістично коректної інтерпретації почутого і прочитаного, культурологічний компонент – комплексом мовленнєвих навичок, умінь та комунікативних знань, що допоможе студентові будувати, наповнювати і варіювати мовлення залежно від умов спілкування.

Під лінгвокультурологічною компетентністю майбутніх фахівців закладів освіти ми розуміємо якість мовної особистості, виражену лінгвокультурологічними знаннями,

спеціальними вміннями й особистісними якостями, що сприяє інтегруванню у світову культуру та участі в міжкультурній комунікації, уникаючи міжмовних та міжкультурних конфліктів. Пізнати культуру неможливо без знання відповідної мови, яка є не лише матеріальною складовою культури, завдяки якій вирішуються комунікативні завдання, а й спробою проникнення в спосіб мислення народу, подивитися на світ очима носія відповідної культури. Отже, ми визначаємо зміст і структуру лінгвокультурологічної компетентності відповідно до характеру й суті лінгвокультурології, що є теоретичною основою нашого дослідження. Розглянутими нами компонентами структури лінгвокультурологічної компетентності майбутніх фахівців закладів освіти формується спеціальний предметний блок у структурі лінгвокультурологічної компетентності, який має бути доповнений професійно-педагогічною підготовкою, що забезпечить якісну реалізацію професійної компетентності (рис. 1) [Давидченко, 2018].

Рис. 1. Структура лінгвокультурологічної компетентності

На нашу думку, у процесі навчання української мови необхідно сформувати вміння не тільки спілкуватися українською мовою, а й виробити вміння характеризувати феномен української культури, історію її розвитку, місце в системі світової культури, цінувати досягнення культури на підставі знання історичного контексту їх створення, бути спроможним до діалогу культур, уміти висловлювати й обґрунтовувати власну позицію до питань, що стосуються ціннісного ставлення до історичної минувшини, або по-іншому виробити комунікативну компетентність.

Для здобувачів закладів вищої освіти, які вже засвоїли в міру своїх особистісних якостей системні лінгвістичні знання й виробили навички практичної грамотності, великого значення набуває вивчення лінгвокультурології. Можна знати правила й систему української мови, але не вміти застосовувати ці знання на практиці. Можна читати серйозні книжки, але не сприймати їх глибинного змісту. У таких випадках ми спостерігаємо нерозвиненість не тільки комунікативної та інших суміжних компетентностей, а й нерозвиненість мовної особистості, яка не здатна сприйняти прочитане, зануритися в його зміст. Мовна, лінгвістична, мовленнєва й лінгвокультурологічна компетентності нерозривно пов'язані в комунікативному акті будь-якого рівня й не існують ізольовано.

Питання навчання української мови тісно пов'язане з історією української культури, розвитком православ'я, пошануванням традицій, поглядами на співіснування різних мов в українському соціокультурному просторі. Розроблені концепції якості навчання української мови орієнтовані на становлення майбутніх фахівців освіти як сильних мовних особистостей демократичного типу, які мають етичну відповідальність і високу лінгвокультурологічну компетентність у продуктивних і репродуктивних комунікаціях, монологічному та діалогічному режимах, усній і письмовій формах мовної діяльності.

З погляду М. Пентиліук, формування мовної особистості – це підвищення рівня як загальної культури, так і культури мовлення, мислення, вільне володіння мовою, високий рівень комунікативної компетентності, незалежності суджень у поєднанні з повагою до поглядів інших людей, почуття самоповаги, спроможність орієнтуватись у світі духовних цінностей, уміння приймати рішення й нести відповідальність за свої дії і вчинки [Пентиліук, 2007].

Ми завжди розрізняємо ситуації, коли можна користуватися мовою для того, щоб дізнатися щось про культуру, як і ті, коли ми звертаємося до культурних реалій, щоб зрозуміти факти мови. На рубежі століть змінилося місце й вагомість культурологічної аргументації в сучасній науці про мову – насамперед у когнітивній семантиці. Лінгвокультурологією, з нашого погляду, як самостійною галуззю знань слід вирішувати специфічні завдання і при цьому відповісти, насамперед, на низку питань, що найбільш узагальнено можна сформулювати так: як культура бере участь в утворенні мовних концептів; до якої частини значення мовного знака прикріплюються «культурні смисли»; усвідомлюється сенс говорити та слухати і як вони впливають на мовні стратегії; чи існує в реальності культурно-мовна компетенція носія мови, на підставі якої втілюються в текстах і розпізнаються носіями мови культурні смисли [Давидченко, 2018].

Підсумовуючи вищезазначене, маємо звернути увагу на розкриття закономірностей розвитку мови як певної системи, тобто такого розвитку, за якого здійснюється повний взаємозв'язок і взаємозалежність розвитку окремих елементів структури мови – фонетичних, граматичних та лексичних:

– аналіз зв'язку, що існує між історією українського народу й історією української мови; цей зв'язок може бути чітко показаний різними фактами розвитку словникового складу української мови;

– вироблення у студентів уміння спостерігати певні мовні явища й установлювати між ними історичні зв'язки; це має виключно важливе значення для студентів як майбутніх фахівців закладів освіти, оскільки вони у своїй діяльності повинні вміти науково обґрунтовувати те чи інше мовне явище та правильно пояснювати його вихованцям різного віку;

– ознайомлення здобувачів освіти з певним фактичним матеріалом з історії розвитку фонетики, граматики та словникового складу української мови, завдяки чому формуватиметься база для вироблення наукового погляду на розвиток мови.

Державними освітніми стандартами вищої професійної освіти передбачається вдосконалення лінгвокультурологічних знань, у тому числі уявлення про основні етапи історії країни, що вивчається, пам'ятки культури, збережені на її території, мовні реалії, пов'язані з найважливішими історичними подіями, культурно-історичними та соціальними асоціаціями.

Тобто наше завдання, як і курсу лінгвокультурології, поряд з міжкультурним діалогом проводити мудру експансію власної багатющої, високодуховної культури (усна народна творчість, пам'ятки архітектури, заповідні місця тощо). Науковці І. Бурчик, Л. Кожуховська, Т. Левченко, О. Потапенко, Я. Потапенко, Т. Чубань основними чинниками розвитку міжкультурного діалогу визначають історичну (і культурну) спільність з іншими народами й культурами (наприклад, України та Європи, політична визначеність стратегії взаємодії країни з іншими (наприклад, Угода про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС). Може йтися також про інші види культур – професійну, вікову, гендерну, релігійну тощо – однак у контексті розгляду проблеми міжкультурного діалогу в Європі [Цит. за: Іонова, 2012].

Термін «лінгвокультурологія» став уживатися в останнє десятиліття в працях фразеологічної школи, очолюваної В. Телією, зокрема працях А. Арутюнової, В. Воробйова, В. Маслової, Ю. Степанова, В. Шаклеїна та ін. На сьогодні розуміння цього терміна не можна вважати усталеним з огляду на те, що цей напрям лінгвістики не виокремився в міждисциплінарну науку [Давидченко, 2018].

Серед праць з лінгвокультурологічної тематики, що вийшли протягом останніх років, з на нашого погляду, найбільш популярною вважається дослідження В. Маслової «Лінгвокультурологія» [Маслова, 2010], у якому авторка більш докладно визначила предмети лінгвокультурології: 1) безеквівалентна лексика й лакуни; 2) міфологізовані мовні одиниці (закріплені в мові архетипи, повір'я, звичаї); 3) пареміологічний фонд мови; 4) фразеологічний фонд мови; 5) еталони, стереотипи, символи; 6) метафори й образи в мові; 7) стилістичний склад мови; 8) мовленнєва поведінка; 9) галузь мовленнєвого етикету.

Актуальне також змістове наповнення відібраних текстів: воно має бути насамперед українокультуроцентричним. Тільки за такої умови можна домогтися виховання почуття патріотизму, гордості за свою країну, толерантності, бажання бути корисним власному народові й державі. На нашу думку, тексти лінгвокультурологічного спрямування мають відповідати таким критеріям: 1) змістовність; 2) функціональність (можливість спостерігати за функціонуванням мовних одиниць у тексті); 3) адаптованість (звичайно, до можливостей аудиторії); 4) наявність широкого діапазону української лексики і фразеології; 5) наявність зразків культури спілкування, мовленнєвої етики; 6) різна стильова належність, однак з виразним домінуванням художніх текстів, бо лише в них слово (та й інші мовні одиниці) виграють усіма барвами. Перспективним і продуктивним для становлення національно-культурної мовної особистості є лінгвокультурологічний аналіз художнього тексту. Пропонуємо розглянути схему лінгвокультурологічного аналізу художнього тексту: 1. Визначення належності тексту до певного історичного періоду розвитку української культури. 2. Визначення мовних образів автора, адресатів, персонажів. 3. Виокремлення з тексту культурної інформації, пов'язаної із загальною концепцією художнього твору. 4. Виділення в художньому тексті лінгвокультурем (мовних знаків, що містять культурну інформацію; це базовий термін лінгвокультурології і служить для позначення одиниці вербалізації культурного змісту). 5. Характеристика виділених лінгвокультурем. 6. Аналіз семантичних зв'язків у лінгвокультуремних рядах чи полях (синонімічних, антонімічних, асоціативних, аксіологічних) [Четова, 2011].

Завдання лінгвокультурологічного аналізу тексту полягають у виробленні навичок системного комплексного лінгвістичного аналізу мовностилістичної структури художнього тексту. З-поміж основних підходів до вивчення тексту особливе місце посідають антропоцентричний (комунікативний) (Ф. Бацевич, В. Красних, М. Макаров, Т. Радзівська, О. Селіванова) і когнітивний напрями (Л. Бабенко, Н. Бурвікова, Ю. Казарін, О. Кубрякова, Л. Поповська), які зумовлюють, з одного боку, розширення завдань лінгвістичного аналізу тексту у вищій школі, а з іншого – появу нових його різновидів: філологічного, семантичного, комунікативно-прагматичного, дискурсивно-

го, лінгвокультурологічного, концептуального та інших, кожен з яких є своєрідним кроком у пізнанні психолінгвістичних і когнітивних аспектів мовлення [Давидченко, 2018].

На підставі аналізу психолого-педагогічних і лінгвометодичних досліджень останніх десятиліть ХХ ст., свідчимо, що процес навчання української мови зміцнюється позиціями наукового осмислення комунікативних якостей особистості й комунікативних ресурсів мови. При цьому взаємодією лінгвістів і педагогів створено чудовий прецедент – ініційоване практикою навчання переказу і творчу увагу до тексту як основного продукту мовленнєвої діяльності особистості. За такого ставлення науки до практики навчання української мови помітно посилилася роль підготовки студентів до усних і письмових переказів творів, що підтверджується підручниками та навчальними посібниками, рекомендованими для опрацювання при підготовці здобувачів вищої освіти: уміння й навички, що формуються у процесі роботи з розвитку зв'язного мовлення, мають свої особливості, за допомогою їх студенти освоюють досвід творчої діяльності зі створення тексту.

При формуванні лінгвокультурологічної компетентності майбутніх фахівців закладів освіти необхідними є три взаємопов'язані складові: 1) культура, відображена в мові; 2) мовленнєва діяльність (міжкультурна комунікація); 3) мовна особистість як користувач мовою. Цими складовими визначаються компоненти структури лінгвокультурологічної компетентності майбутніх фахівців закладів освіти та зумовлюється її зміст.

Змістом лінгвокультурологічної компетентності майбутніх фахівців закладів освіти формуються відповідні культурні системи, представлені національними культурними явищами, поняттями, концептами та мовними системами, що значно відрізняються одна від одної. Міжкультурні та міжмовні відмінності становлять національну специфіку мовної картини світу певного етносу, визначити яку можна, порівнюючи її з мовними картинами світу інших народів. Саме специфічна частина мовної картини світу окремої лінгвокультури становить найбільший інтерес для формування лінгвокультурологічної компетентності.

Вищезазначене дає розуміння суті лінгвокультурологічної компетентності як інтегративної якості, що утворюється в результаті формування особистістю в процесі соціалізації та інкультурації мовної свідомості завдяки пізнанню національної культури та способів вираження її в мові, що сприяє досягненню соціокультурної адекватності та відповідної комунікативної поведінки в межах своєї лінгвокультури. У результаті акультурації відбувається розширення мовної картини світу, мовної та когнітивної свідомості завдяки кодам іншої мови та культури, чим забезпечується вдосконалення адаптивних механізмів мовної особистості, здатність до навігації в різних інформаційних просторах, уникнення комунікативних невдач у ситуаціях міжкультурного діалогу.

Отже, лінгвокультурологічну компетентність як інтегративну якість особистості майбутніх фахівців закладів освіти доцільно формувати через систему дидактичного матеріалу, з використанням культурологічного і виховного потенціалів української мови, з обов'язковим висвітленням її тісного зв'язку з історією, духовною культурою, менталітетом народу, з пізнанням її історії та місця серед інших мов світу. Ця компетентність передбачає розвиток в особистості таких здібностей: а) усвідомлювати мову як феномен культури, як культурно-історичне середовище, яке втілює в собі історію, культуру, звичаї народу; б) оволодівати культурою спілкування, або мовною культурою; вироблення мовної, комунікативної та культурологічної компетенції; в) сприймати мову в її естетичній функції – як засіб створення мистецтва слова.

З нашого погляду, майбутні фахівці закладів освіти мають володіти таким багажем знань, умінь і навичок, що сприятимуть практичному досягненню високих результатів лінгвокультурологічної компетентності. З огляду на специфіку професійної діяльності у майбутніх фахівців закладів освіти необхідно виробити такі вміння: самостійно складати мовленнєві взірці розповідей (описові, власного досвіду, творчі); розробляти лінгвокультурологічні моделі, доступні для наслідування дітьми; добирати малі жанри фольклору, тексти художніх творів, що сприяють розвитку образного мовлення дітей; укладати сценарії дидактичних мовленнєвих ігор, ситуацій та розробляти мовленнєві завдання; укладати конспекти занять, сценарії літературних ранків і вечорів, розваг; виправляти мовленнєві помилки та огріхи й запобігати виникненню нових; творчо планувати навчально-мовленнєву діяльність здобувачів освіти.

Список використаної літератури

Галенко А.М. Культурологічна компетентність у структурі професійних компетентностей студентів філологічних спеціальностей. *Науковий вісник Донбасу*. 2012. № 4. URL: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/ NN20/12gamsfs.pdf> (Останнє звернення 23.01.2021).

Давидченко І.Д. Формування лінгвокультурологічної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів: дис. канд. пед. наук. Слов'янськ, 2018. 359 с.

Іонова О.М. Системний та синергетичний підходи. *Наукові підходи до педагогічних досліджень* / за ред. В.І. Лозової. Харків: Вид-во Віровець А.П. «Апостроф», 2012. С. 22–81.

Кононенко В.І. Українська лінгвокультурологія. К.: Вища школа, 2008. 327 с.

Маслова В.А. Лінгвокультурологія. М.: Академія, 2010. 204 с.

Пентиліук М.І. Мовна особистість учня в перспекції мовленнєвого спілкування. *Таврійський вісник освіти*. 2007. № 2. С. 53–60.

Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Київ; Полтава: Довкілля, 2008. 712 с.

Суворова С.Л. Концепція формування комунікативно-дискурсивної культури майбутніх учителів. Челябінськ: Южно-Уральське книжне видавництво, 2004. 203 с.

Четова Н.Й. Особливості методики відбору лінгвокраєзнавчого матеріалу для формування соціокультурної компетенції студентів. *Науковий часопис НПУ ім. М. Драгоманова. Сер. 17. Теорія і практика навчання і виховання*. 2011. Вип. 17. С. 231–235.